

Handläggare:

Inger Cronlund

Telefon: 50803354

TillSpånga-Tensta
stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

**Underlag för budget 2018 med
inriktning 2019 och 2020****Förslag till beslut**

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Stadsdelsnämnden godkänner underlag till budget 2018 med inriktning 2019 och 2020 och överlämnar till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden beslutar om omedelbar justering.

Per Kjellander

Stadsdelsdirektör

Inger Cronlund

Avdelningschef

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomin och verksamhet för en period av tre år. Långsiktigheten i stadens planering ska stärkas genom att tyngd ges till periodens år två och tre. Underlaget ska bland annat beskriva trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor och demografiska förändringar samt effekterna av dessa samt prioriteringar. I detta ingår bland annat att beakta lokalförsörjning, kompetensförsörjning och omstrukturerings- och investeringsbehov. Tillsammans med underlaget ska nämnderna lämna lokalförsörjningsplan.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningarna för Analys och kvalitet, Ekonomi och HR.

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	3
1.1 Ett Stockholm som håller samman.....	3
1.2 Ett klimatsmart Stockholm.....	3
1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm.....	3
1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	3
2 Nämndens verksamhetsområde	4
2.1 Förskoleverksamhet	4
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	6
2.3 Äldreomsorg.....	7
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	8
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	10
2.6 Stadsmiljöverksamhet	12
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	14
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	15
2.9 Övrigt	16
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	16
3.1 Drift.....	17
3.2 Investeringar.....	17
3.3 Betydande projekt som inte är investeringar.....	18
4 Övriga redovisningar	18
5 Lokalförsörjningsplan.....	19
5.1 Inledning	19
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler	20
5.3 Kapacitetsbeskrivning.....	21
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	22
5.5 Kostnadsutveckling.....	24
5.6 Effektiviseringsmöjligheter.....	24
5.7 Övrigt	25

Bilagor

Bilaga 1: Investeringar 2018-2020 blankettset

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

1.1 Ett Stockholm som håller samman

Nämndens strategiska inriktningar under detta inriktningsmål:

- Barn och ungas behov genomsyra hela förvaltningens arbete där konsekvenser för dem särskilt beaktas i planering och beslut.
- Nya former för samverkan med vårdnadshavare utvecklas.
- Kompetensutveckling för medarbetare med anledning av ökad andel nyanlända och ensamkommande barn och ungdomar.
- Det främjande och förebyggande arbetet utvecklas.
- Samverkan med andra aktörer med individens behov i fokus.
- Arbetet med hemlöshet och bostadsproblematik i samverkan med andra aktörer utvecklas.
- Det offentliga rummet är tillgängligt och tryggt för alla.

1.2 Ett klimatsmart Stockholm

Nämndens strategiska inriktningar under detta inriktningsmål:

- Verksamheterna har hög andel ekologisk mat.
- Miljömedvetna, kemikaliesmarta och giftfria verksamheter.
- Minskad elanvändningen och ökad återvinningen.
- Synliggöra och arbeta systematiskt med att förstärka ekosystemtjänsterna i parker och grönområden inom stadsdelsområdet.

1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämndens strategiska inriktningar under detta inriktningsmål:

- Verksamheter ska vara kostnadseffektiva och av god kvalitet.
- I samverkan med andra förvaltningar och myndigheter öka andelen invånare som har egen försörjning genom arbete eller utbildning.
- Attrahera, behålla medarbetare med rätt kompetens samt ge förutsättning för utveckling.
- Arbeta för att fler företag etablerar sig i stadsområdet.

1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nämndens strategiska inriktningar under detta inriktningsmål:

- Kultur- och fritidsverksamheter samt mötesplatser är hållbara, tillgängliga, jämställda och trygga.
- Medborgardialoger genomförs för att stärka invånarnas inflytande och delaktighet .
- Jämställdhet och mänskliga rättigheter genomsyrar verksamheterna.
- Fortsatt samverkan med civilsamhället för att motverka våldsbejakande extremism.

2 Nämndens verksamhetsområde

Befolkningsprognoser är ett av de viktigaste underlagen för långsiktig verksamhetsplanering. Spånga-Tenstas befolkning beräknas att öka med 2 784 person (7,0%) fram till 2020 och med 9 194 personer (23,28%) fram till 2025. Ökningen sker i alla åldersgrupper, utom den för 90 år och över. För förskoleåldern är däremot är ökningen marginell. Utvecklingen inom varje område redovisas nedan i separata avsnitt.

PROGNOSBEFOLKNING (2016-2025)										
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0 år	530	561	579	595	606	622	653	683	711	734
1-5 år	2801	2807	2820	2823	2848	2933	3073	3219	3364	3481
6-15 år	5826	5886	5890	5909	5902	5891	5980	6050	6153	6249
90- år	220	215	216	210	205	205	211	217	219	222
16-19 år	2630	2651	2619	2589	2562	2607	2629	2699	2748	2805
20-24 år	2785	2981	3097	3175	3282	3372	3481	3584	3677	3755
25-64 år	20313	21054	21523	21869	22174	22691	23516	24383	25194	25953
65-79 år	3502	3595	3643	3699	3741	3842	3933	3995	4094	4191
80-89 år	882	889	900	911	952	989	1060	1134	1206	1294
Kvinnor	19181	19651	19924	20133	20349	20785	21499	22233	22955	23636
Män	20307	20988	21364	21646	21924	22368	23037	23731	24410	25046
Total-summa	39488	40639	41288	41780	42272	43154	44535	45964	47366	48682

Källa: Sweco

	Förvärvsfrekvens 16- år (2014)	Förvärvsfrekvens 20-64 år (2014)	Ohälsotal (2015)
Hela staden	64,30 %	78,10 %	19,2
Spånga-Tensta	55,00 %	67,90 %	24,2

Källa: Sweco

Stadsdelsområdet har historiskt sett relativt låg förvärvsfrekvens samt högt ohälsotal jämfört med hela staden.

2.1 Förskoleverksamhet

Trender

Antalet inskrivna barn i kommunal förskoleverksamhet var under år 2016 i snitt 1888, jämfört med 1901 år 2015. Enligt befolkningsprognosen förväntas inga stora förändringar fram till år 2019, med en svag ökning 2020. Under åren 2021-2025 förväntas en ökning med 548 barn. Enligt prognosen är den totala ökningen av barn ojämnt fördelad i de olika stadsdelarna.

Hållbarhetskommisionens delrapport *Förskolan - En god investering* lyfter fram vikten av barns deltagande i förskoleverksamhet. Förskolan kan ha utjämnande socioekonomiska effekter om den är av en god kvalitet. Barns deltagande i en förskola med goda lärande- och utvecklingsmöjligheter kan ha ett betydelsefullt samband för framtida skolresultat.

Inskrivningsgraden är lägre i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. I Spånga-Tensta var enligt senast tillgänglig statistik 2015-12-31, 84,5 procent av barnen inskrivna i kommunal och fristående verksamhet. Inskrivningsgraden i Tensta-Hjulsta var 80,6 procent. För att öka inskrivningsdagen kommer förvaltningen prioritera arbetet under planperioden. Information om vad förskoleverksamhet innebär och dess betydelse kommer att ges till vårdnadshavare som bland annat vistas på öppna förskolor, i stadsdelens parklekar och besöker medborgarkontoret. Förskolorna ska stärka och utveckla nya former för samverkan för att öka vårdnadshavares delaktighet och engagemang i sina barns verksamheter.

Förskolans värdegrundsarbete och demokratiska uppdrag har fortsatt fokus och innebär att förskolan vidgar barnens lärande och förståelse för demokrati och jämställdhet. Verksamheten utformas utifrån allas lika värde och barns inflytande. För verksamhetsområdet kommer särskilt alla barns lika möjligheter, oavsett kön, belysas ur ett jämställdhetsperspektiv. Det finns ett fortsatt behov av kompetensutveckling kring hbtq, genus och normmedvetenhet.

Barn i behov av särskilt stöd ökar i stadsdelsområdet. För att skapa en förskola tillgänglig för alla behöver anpassningar av arbetssätt och organisation göras för att möta dessa barn. Förskolans lokaler bör ses över för att skapa bästa möjliga förutsättningar för lärande och utveckling utifrån allas individuella förutsättningar.

Revideringen av förskolans läroplan har förtydligat förskolans uppdrag gällande digitaliseringen och användandet av digitala verktyg. Digitaliseringen kommer få en mer framträdande roll både när det gäller kommunikation med vårdnadshavare och när det gäller den pedagogiska verksamheten. En förutsättning för att ta vara på digitaliseringens möjligheter är att alla medarbetare har en hög digital kompetens och använder digitala verktyg i det pedagogiska arbetet. Detta skapar ett behov av kompetensutveckling på olika nivåer för förskolans medarbetare.

Det stora antalet nyanlända i stadsdelsområdet innebär behov av att utveckla öppna förskolans verksamhet. Arbetssätt och miljö bör ses över för att möta barn i åldern 0-6 år och deras vårdnadshavare. Öppna förskolan kan vara ett första möte med förskoleverksamhet och ett led i att öka inskrivningsgraden i förskolan. Här ska barn och vårdnadshavare vistas i en språkstimulerande miljö, få information kring det svenska samhället och till exempel få hjälp med att söka förskoleplats. Medarbetarna inom förskola och öppen förskola behöver en kompetensutveckling i att möta nyanlända barn och vårdnadshavare.

Under planperioden kommer det fortsatt att vara en utmaning att rekrytera förskollärare. Eftersom bristen på förskollärare förväntas vara fortsatt hög bör kompetenshöjande insatser göras för barnskötare. Ett behov av rekryteringar är stort då medelåldern inom förskolan är hög.

Ekonomiska effekter

Flera av stadsdelens förskolor uppfyller inte kravet på moderna utbildningslokaler utifrån förskolans uppdrag, vilket kan leda till ökade kostnader för renovering av befintliga lokaler och utemiljöer. Det kan även innebära ett behov av nybyggnation.

Från december 2016 ges barn, vars vårdnadshavare är föräldralediga med syskon, rätt till heltidsvistelse i förskolan. En förväntad effekt av de nya reglerna är ökat barnantal under viss del av dagen. Ett ökat barnantal leder till ökat personalbehov. Det är viktigt att följa utvecklingen och effekterna av beslutet över tid.

Under planperioden ska förskolorna minska andelen farliga ämnen utifrån Kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola. Nämnden avser att successivt nå nivå två och tre, vilket kommer att innebära ökade kostnader då inventarier och lekutrustning byts ut.

Prioriteringar

- Öka inskrivningsgraden i förskolan
- Vidareutveckla samverkan med vårdnadshavare
- Rekrytering av förskollärare
- Kompetensutveckling av barnskötare
- Kompetensutveckling inom digitalisering
- Utveckla öppna förskolans verksamhet

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Trender

Förvaltningen ser ett ökat behov av mötesplatser och fritidsverksamhet där barn och ungdomar kan erbjudas en meningsfull och strukturerad fritid. Stadsdelen tar emot ett stort antal ensamkommande flyktingbarn och även andelen utsatta familjer ökar. Detta påverkar verksamhetsområdet och innebär utmaningar att möta upp nya behov.

Mot bakgrund av en ökad andel ensamkommande flyktingbarn och ungdomar, finns behov av kompetensutveckling bland medarbetarna. Den nya fritidsverksamheten, Techgården, kommer att kräva medarbetare med ny kompetens.

Antalet besökare på fritidsgårdarna har ökat under de två senaste åren. Det är inte ovanligt att det vistas 80 ungdomar en kväll på en fritidsgård. Detta kräver ökade resurser i form av personal och ändamålsenlig verksamhet.

För verksamhetsområdet kommer särskilt mötesplatser för flickor belysas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Ekonomiska effekter

Etableringen av Techgård är en långsiktig satsning där hela processen beräknas ta tre till fyra år. Utöver de årliga kostnaderna för lokal och personal tillkommer utgifter för en investering i IT-utrustning. För att Techgården ska vara i framkant finns behov av kontinuerliga investeringar.

När förvaltningen står inför ett stort mottagande av nyanlända barn och ungdomar behöver hänsyn tas till detta i framtida planering och upprustning av fritidsgårdar.

Vidare kommer stödet till Blå Huset från kulturförvaltningen upphöra juni 2017. Denna verksamhet är viktig att utveckla vidare och för detta krävs en översyn av finansieringen.

Prioriteringar

- Fler mötesplatser för barn och unga, där flickor och personer med

- funktionsnedsättning särskilt beaktas
- Fokus på mottagande av nyanlända och ensamkommande flyktingbarn och ungdomar
- Utveckla samarbetet med civila samhället t.ex. genom Idéburet offentligt partnerskap
- Riktade kulturaktiviteter för integrering av barn, unga och seniorer i stadsdelsområdet

2.3 Äldreomsorg

Trender

Swecos "Framskrivning av äldreomsorgsbehovet perioden 2017-2040" visar en ökning av antalet äldreomsorgstagare i stadsdelsområdet först efter år 2020 med en prognos om ökning med 20 procent fram till år 2030. Forskning visar på att äldreomsorgstagare generellt är sjukare än tidigare och har allt större behov av omsorg. Antalet äldreomsorgstagare med demens ses öka i stadsdelsområdet. Planering pågår för att kunna öppna en ny dagverksamhet för personer med demens vilket möjliggör längre kvarboende i ordinärt boende. Den regionvisa boendeplaneringen som görs årligen visar planerad byggnation och behov av utveckling med utblick fram till 2040. Två nya vård- och omsorgsboenden i enskild regi kommer att byggas i stadsdelsområdet vilket bedöms täcka behovet inom planperioden.

Spånga-Tensta har en hög andel utrikesfödda. Flertalet har bott i Sverige en längre tid, tio år eller längre. Antalet utrikesfödda äldre har, liksom i övriga staden, ökat i stadsdelsområdet. En större ökning av nyanlända äldre anhöriginvandrare väntas under planperioden. Äldre med traumatiska upplevelser bakom sig ökar därmed och även social utsatthet såsom hemlöshet. Många utrikesfödda äldre har fått behovet av äldreomsorg med annan språkinriktning tillgodosett genom anhörganställning hos hemtjänstutförare i staden. Stadens beslut att starkt begränsa möjligheten till sådana anställningar kommer sannolikt innebära att behovet av äldreomsorg med språkinriktning ökar.

Psykisk ohälsa hos äldre har ökat och en fortsatt ökning väntas i stadsdelsområdet. Satsning på träffpunkter för äldre med psykisk ohälsa samt kompetensutveckling inom området för medarbetare i äldreomsorgen behövs under planperioden.

Den kommande ökningen av äldreomsorgstagare samt medborgares förväntningar i samhället ställer nya krav på arbetssätt, hjälpmedel och verktyg inom äldreomsorgen. Digitaliseringsbehov finns bland annat för dialog med medborgare såsom översättningsverktyg, men även för ökad kvalitet och säkerhet som exempelvis digital nyckelhantering. Deltagande i EU-projektet DigIT fram till 2018 är ett led i att satsa på digitalisering.

Inom hemtjänst ska RAM-tider inom hemtjänsten implementeras efter centralt beslut, vilket innebär en ökad flexibilitet för den äldre och för hemtjänsten att utföra insatsen med individens behov i fokus. Det nya arbetssättet kommer att vara en utmaning framförallt för utförarna då det ställer nya krav på både chefer och medarbetare. För att öka samverkan kring den äldre utvecklar förvaltningen teambaserade arbetssätt. Schemaplanering inom hemtjänsten är en viktig faktor och en fråga som prioriteras för att hitta resurseffektiva arbetssätt.

Inom beställarenheten pågår arbete med att göra bedömningsprocessen könsneutral genom avidentifierade ärendedragningar. Detta är ett led i att nå målet om att insatser ges utifrån behov och inte kön.

Det finns fortsatta behov att öka medarbetarnas kompetens inom dokumentation vid utförarverksamheter drivna i egen regi. Satsning för att höja andelen med grundläggande gymnasiekompetens, arbete med brukarinflytande, äldres psykiska hälsa, systematiskt kvalitetsarbete, språkutbildning, kunskaper i demensvård och palliativ vård samt utbildning av anhörigombud är andra prioriteringar i verksamheten.

Svårighet i att rekrytera och behålla personal med rätt kompetens inom äldreomsorgen är en fortsatt utmaning gällande biståndshandläggare. Arbetet fortgår utifrån stadens handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare. De åtgärder som vidtagits sedan tre år tillbaka gällande introduktion, medhandläggarskap och ökat administrativt stöd behöver följas över tid samt utvärderas.

Ekonomiska effekter

Förvaltningen planerar en utökning av en dagverksamhet för personer med demens i Tensta med anledning av större efterfrågan. Verksamheten planeras med eventuellt språkinriktning för att möta behoven hos Järvaområdets medborgare.

För 2017 har ansökan lämnats för att få del av stimulansmedel ökad bemanning som utgår fram till och med 2018 och utökning av tjänster beräknas till 2,5 mnkr. Det finns behov av utökning av ordinarie tjänster med motsvarande omfattning under kommande år inom planperioden.

Ny betalningsansvarslag, lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård, föreslås träda i kraft 1 januari 2018. I nuläget har kommunen fem arbetsdagar till förfogande att kunna ordna med insatser men förslaget är att kommunen får tre dagar där helgdagar inräknas. Detta kommer ge ekonomiska konsekvenser inom äldreomsorgen, men hur är i dagsläget oklart. En utökning av antalet korttidsboendeplatser i området kommer troligen krävas.

En annan förändring är kommunaliseringen av hemsjukvården som ska ske år 2020. Delegation från primärvård till hemtjänstens medarbetare behöver tydliggöras eftersom det i dagsläget inte ersätts och därmed inte tas med i en eventuell skatteväxling. Hemtjänsten kommer av det skälet avsäga sig pågående delegationer från primärvården, vilket motsvarar cirka en till en och en halv årsarbetare och påverkar möjligheten till budget i balans.

Träffpunkten för äldre med psykisk ohälsa behöver finansieras i ordinarie budget framåt.

Möjliga effektiviseringar med hjälp av nya arbetssätt ses bland annat inom områdena ny teknik, schemaplanering, transporter och lokaler samt teambaserade arbetssätt och samverkan.

Prioriteringar

Följande bedöms vara de viktigaste områden att prioritera inom perioden:

- Utveckling av arbetssätt utifrån RAM-beslut i hemtjänsten
- Minska personalomsättningen av biståndshandläggare
- Teambaserade arbetssätt och förbättrad samverkan med individen i fokus
- Dagverksamhet för personer med demenssjukdom

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Trender

Förvaltningen ser att många nyanlända fortsätter söka sig till stadsdelsområdet under planperioden. Enligt Socialstyrelsens lägesrapport 2017 får fler asylsökande och nyanlända än tidigare stöd från socialtjänstens verksamheter för personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen ser därför att antalet medborgare som omfattas av lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ökar under planperioden. Det är osäkert i vilken omfattning det stora antalet ensamkommande flyktingbarn kommer påverka förvaltningens resurser. De flesta antas dock stanna kvar inom stadsdelsområdet och flertalet kommer efter utredning tillhöra målgruppen samt vara i behov av insatser. Vidare är det osäkert i vilken utsträckning personer som kommer till stadsdelsområdet som anhöriginvandrare kommer söka insatser enligt LSS.

Inom planperioden ses en ökad efterfrågan av daglig verksamhet samt boende för personer med komplexa och resurskrävande funktionsnedsättningar. Insatserna korttidsvistelse, korttidsstillsyn och boende för barn minskar.

Eftersom försäkringskassan är mer restriktiva angående beviljande av assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken kommer antalet ansökningar för personlig assistans enligt LSS öka. Förvaltningen ser att mindre beslut, upp till 20 timmar per vecka, framöver kommer hanteras antingen genom hemtjänst eller hemvårdsbidrag. Indragen assistansersättning kan framöver bidra till att fler medborgare, vilka tidigare beviljats personlig assistans, istället beviljas boende enligt LSS.

Inom planperioden planeras en LSS-bostad färdigställas inom stadsdelsområdet. Den nya LSS-bostaden kommer dock inte täcka befintliga och kommande behov.

Framöver kommer personlig assistans till barn öka på grund av ändrad rättspraxis där föräldraansvaret har reviderats i bedömningen för yngre barn och där barnet hade rätt till personlig assistans. Även ledsagning kommer öka utifrån ny rättspraxis. En specifik utveckling och förändring i stadsdelsområdet är avlösarservice för ensamstående föräldrar, vilken kan komma att öka då stadsdelen har en demografi med flera ensamstående mammor med många barn (nio till tio barn). Även här ligger en förändrad rättspraxis till grund för nya beslut vid bedömningar och uppföljningar.

Inom beställarenheten pågår arbete med att göra bedömningsprocessen könsneutral genom avidentifierade ärendedragningar. Detta är ett led i att nå målet om att insatser ges utifrån behov och inte kön.

Inom personal- och kompetensförsörjning ses fortsatt behov att öka medarbetarnas kompetens inom dokumentation vid utförarverksamheter i egen regi. Övriga prioriterade utbildningsområden är inom ämnena lågaffektivt bemötande, neuropsykiatriska diagnoser och evidensbaserade arbetsmetoder. Beställarenheten och utförarenheterna i egen regi fortsätter delta i projektet DigIT. Syftet är att möta nya krav från omvärlden genom att öka digitaliseringen och medarbetarnas kompetens inom området.

Angående den stora personalomsättningen inom beställarenheten ser förvaltningen att stadens handlingsplan ger effekt inom planperioden. Vidare ser beställarenheten att handläggningsprocessen framöver blir mer utdragen och resurskrävande på grund av att brukare inte har tilldelats god man från överförmyndarnämnden. Beställarenheten kommer påbörja ett nytt arbetssätt som innebär medhandläggarskap och teamarbete. Detta på grund av att antalet komplexa ärenden fortsätter öka under planperioden. Flertalet nya medborgare har resurskrävande och komplexa dubbeldiagnoser, exempelvis psykisk ohälsa i kombination med

neuropsykiatriska funktionsnedsättningar samt svagbegåvning och utvecklingsstörning. En satsning på medhandläggarskap kommer säkerställa god kontinuitet för brukaren vid en handläggares frånvaro samt möjliggöra kollegialt stöd vid exempelvis hembesök.

Ekonomiska effekter

Behov av privata LSS bostäder kommer att öka samt assistans enligt LSS. Detta innebär med stor sannolikhet att antalet beviljade insatser ökar vilket medför högre kostnader för förvaltningen. Fortsätter den höga personalomsättningen inom beställarenheten ökar användandet av kostsamma konsulter.

Prioriteringar

- Minska personalomsättningen bland biståndshandläggare
- Upprättande av nya LSS bostäder
- Kompetensutveckla medarbetare för att möta kommande behov

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Trender

En utmaning är uppdraget att medverka till goda förutsättningar för etablering i samhället för de nyanlända som finns i stadsdelsområdet. Målgruppen har stora behov av lättillgänglig samhällsinformation. För en av nämndens prioriterade målgrupper, ensamkommande barn, handlar det om att möta behov av utbildning, arbete och bostad men också av vägledning till demokratiska värderingar. Komplexiteten i målgruppen nyanlända är stor som exempelvis visar sig genom ökat behov av stöd och insatser till familjer med anknytningsproblematik.

Under de kommande åren ser nämnden fortsatt problem med bostadsbrist, trångboddhet och hemlöshet. Bostadsfrågan är ett prioriterat område i lokala utvecklingsprogrammet. Det finns ett ökat behov av tillfälliga boendeinsatser som fler träningslägenheter, försökslägenheter och tillfälliga boenden i stadens regi. I samband med långvarig hemlöshet hos barnfamiljer uppstår även behov av andra insatser från individ- och familjeomsorgen och andra delar av samhället då många barn får illa av hemlöshet.

Nämndens arbete med att upptäcka våld och förtryck i nära relationer har gett effekt i form av att fler söker stöd och insatser hos relationsvårdsteamet. Det är fortfarande ett utvecklingsområde då det kan vara ett tecken på att många medborgare i stadsdelsområdet lever med våld och/eller hedersproblematik.

Vidare ser nämnden en trend med ökat antal placeringar för barn och ungdom på grund av våld och kriminalitet i tidig ålder. Nämnden ser även en ökning av placeringar av flickor på grund av hedersrelaterad problematik.

Nämnden ser en ökad komplexitet i ärendena där personer har stora behov av stöd från flera enheter och andra aktörer. Fler blir diagnostiserade och fler söker stöd och insatser från barn och ungdom till följd av sin funktionsnedsättning såsom kostsamma behandlingsskolor. Nämnden vill att staden uppmärksammar den ökade användningen av behandlingsskolor och därmed samverkar kring barn och ungas skolgång.

Antalet unga utan arbete eller sysselsättning så kallade UVAS är många i stadsdelsområdet. Unga utan sysselsättning är en prioriterad målgrupp i det lokala utvecklingsprogrammet.

Staden behöver satsa på främjande åtgärder tidigt i skolåren för att förebygga att ungdomar hoppar av skolan.

I och med att fler nyanlända med traumatiska upplevelser flyttar till stadsdelsområdet förväntas antalet medborgare med psykisk ohälsa öka. Omfattningen är svår att bedöma, men satsningar kommer att behöva göras inom planperioden. Vidare ser nämnden en ökad komplexitet i ärenden inom socialpsykiatri och här behövs ett omfattande samarbete med landstinget. Det är svårt att hitta lämpliga boenden för målgruppen, vilket ofta innebär kostsamma HVB-platser. Behovet av träffpunkter och daglig sysselsättning för personer med psykisk ohälsa behöver mötas upp i stadsdelsområdet. Dels på grund av ökad efterfrågan i och med fler nyanlända, men också utifrån tidigare erfarenheter av att personer med psykisk ohälsa inte lämnar stadsdelsområdet för att få stöd.

För verksamhetsområdet kommer särskilt uppföljningen av givna insatser belysas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Beställarenheten och utförarenheterna i egen regi deltar de kommande åren i EU-projektet DigIT. Syftet är att möta nya krav från omvärlden genom att öka digitaliseringen och medarbetarnas kompetens inom området. Att starta digitala träffpunkter och ge tillsyn med hjälp av it-teknik är exempel på områden som kommer att utredas.

Verksamheterna har fortsatt utmaning i att komma till rätta med personalomsättning, klara rekryteringsbehoven och genomföra introduktion till nyanställda som ofta är nyutexaminerade. Arbetet med den lokala handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggarnas fortgår. I handlingsplanen är fokus att ge administrativt stöd och handledarstöd till socialsekreterare och biståndshandläggare. Chefstämhet är prioriterat.

För närvarande behandlas en lagrådsremiss avseende samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård. I förslaget föreslås det att antalet frist dagar minskas från 30 till 3 dagar från och med januari 2019 för målgruppen socialpsykiatri. Träder förslaget i kraft ökar kraven på nämnden avseende planering och verkställande av beslut i samband med utskrivning från sjukhus.

Eventuell förändring i lagstiftning, att jämställa spelmissbruk med annat missbruk, kan komma att ge ett ökat behov av insatser från beroendevården.

Ekonomiska effekter

Det ökade antalet nyanlända ökar behovet av service och insatser på alla områden inom individ- och familjeomsorgen. Här bör särskilt nämnas kostnader för öppenvård samt placeringar inom barn och ungdom. Alla kostnader för nyanlända ersätts inte av staten. Det finns en stor osäkerhet när det gäller de återsökta medlen från Migrationsverket utifrån ett svåröverblickbart regelverk och långa handläggningstider. Vidare sänks ersättningarna från Migrationsverket från 1 juli 2017 vilket kan komma att påverka ordinarie driftsbudget negativt i de fall kostnaderna överstiger ersättningar.

Förvaltningen har från och med 2017 permanentat verksamheten avseende sociala insatsgrupper 19-29 år. Verksamheten har hittills finansierats av medel från socialförvaltningen. På sikt är det av stor vikt att verksamheten kan bedrivas inom ramarna för den egna budgeten, varför formerna för finansieringen behöver ses över.

Ny lagstiftning kan ge ökade kostnader för beroendevården. Komplexa ärenden och komplexa behov genererar ökade kostnader för stöd och insatser som kostnader för behandlingsskola.

Bostadsbrist och hemlöshet skapar ökade kostnader för alla olika typer av boendeinsatser inom individ- och familjeomsorgen. I samband med långvarig hemlöshet hos barnfamiljer uppstår behov och därmed kostnader för andra insatser då barn far illa. Här ska särskilt nämnas ensamkommande barn som kommande åren är unga vuxna i behov av bostäder. Vidare syns ett ökat behov av kostsamma insatser för personer som utsatts för våld och förtryck i nära relationer samt att lokala träffpunkter för personer med psykisk ohälsa behöver finansieras.

Hög personalomsättning kan medföra ökade kostnader både i form av användning av dyra konsulter, ökade kostnader för chefs- och administrativt stöd för nyanställda.

Personalomsättning kan även leda till försämrad kvalitet i utredningar, uppföljning och beslut exempelvis genom dyra placeringar.

Ändras antalet fristdagar från 30 till 3 dagar i samband med utskrivning från hälso- och sjukvården innebär det ett ökat behov av insatser som kan planeras och verkställas skyndsamt för målgruppen socialpsykiatri. Bland annat kommer behovet av korttidsplatser att öka, främst för yngre medborgare med psykisk ohälsa.

Prioriteringar

Prioriterade områden är

- stöd och insatser för etablering av nyanlända och då särskilt ensamkommande barn
- förebygga hemlöshet och otrygga boendeförhållanden
- upptäcka och förebygga våld och förtryck i nära relationer
- tidiga insatser till barn och unga
- förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare
- upprätta lokala träffpunkter och daglig sysselsättning för medborgare med psykisk ohälsa
- digitalisering inom socialpsykiatri

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Trender

Stadsdelsområdet är under omvandling och flera omfattande byggnationer pågår eller påbörjas under den aktuella planperioden. Dessa projekt kommer medföra att krav och önskemål avseende stadsmiljöverksamheten ökar, exempelvis nya Bromstensstaden, tillbyggnaderna vid Hyppingeplan och Risingeplan, det nya bostadsområdet Tenstaterrassen och upprustningen av Tenstagången. I slutet av planperioden planeras även bygget av Spångadalen att påbörjas med cirka 1000 nya bostäder.

En del av de pågående projekten kommer att ta parkmark eller större grönområden i anspråk. Samtidigt kommer nya parker och lekparkar att skapas. Stadsutvecklingsprojekten innebär att stadsdelsområdets parkbestånd kommer att förändras. Det innebär ett ökat behov av drift och tillsyn av parkerna för att säkerställa välskötta och säkra parker.

Nämnden ser behov av att upprusta befintliga parker i närheten av pågående stadsbyggnadsprojekt, för att bidra till utvecklingen av de aktuella områdena. Nämnden har

begärt medel för att rusta upp bland annat Rhododendronparken vid Risingeplan.

Under planperioden kommer stadsdelsområden även att påverkas av flera omfattande infrastrukturprojekt såsom Förbifart Stockholm och Mäljarbanans utbyggnad. Dessa projekt innebär ett visst intrång i parkmark och kommer att medföra ökade bullernivåer i stadsdelsområdet och dess parker. För att säkerställa rofyllda parker behöver åtgärder mot ökade bullernivåer ses över tillsammans med berörda parter.

Nämnden har beslutat att en skatepark ska etableras i stadsdelsområdet. Skateparken planeras bekostas med hjälp av parkinvesteringsmedel. Däremot kommer skateparken behöva anpassade drifrutiner, vilket påverkar stadsdelsförvaltningens driftbudget.

I stadsdelsområdet finns parkmark med fornlämningar som är i behov av anpassad skötsel. Inom de närmsta åren kommer träd behöva fällas och buskage tas bort i bland annat Sundby friområde och Gullingeparken i samband med skötsel av fornlämningsområden. Detta arbete är baserat på speciella skötselprogram för just fornlämningar.

Nämnden ser även att flera äldre parker och lekparken i stadsdelsområdet kommer att vara i behov av upprustning inom en snar framtid.

Över tid har nämnden konstaterat att olagliga bosättningarna på parkmark i stadsdelsområdet har ökat. Mer resurser kommer därmed att behövas för att hantera åtgärder kopplat till dessa frågor.

Resultatet från Trafikkontorets hindersutredning 2013 visar att det förekommer olovlig fordonstrafik på parkvägar i Tensta och Hjulsta. Detta upplevs otryggt för gående och cyklister samtidigt som olycksrisken är stor. Denna utredning ligger till grund för projektet Tensta parkstråk som syftar till att förbättra situationen ur ett trygghets- och säkerhetsperspektiv. Nämnden har begärt fortsatta medel för detta projekt under planperioden.

Järva rent och snyggt är ett stadsmiljöprojekt som bedrivs framgångsrikt sedan flera år. Verksamheten medverkar till en levande stadsbild och ökad kunskap om klimat och miljöfrågor hos invånarna kring Järva. Finansieringen sker under 2016 inom ordinarie budget. Under 2016 ska verksamheten utvärderas och det är oklart hur verksamheten ska finansieras efterföljande år. Det är dock klart att ambitionen är att föreningsstädning ska fortsatt vara en del av förvaltningens verksamhet.

Inom stadsmiljö och park är det ett fåtal medarbetare som arbetar med all skötsel och underhåll (drift) av parkmark, investeringar i nya parker och markområden i stadsdelsområdet. Detta innebär en sårbarhet då arbetet är personbundet.

Vidare innebär nyetablering av bostadsområden och förändringar i infrastrukturen en ansträngd situation vad gäller remiss- och samrådshantering. Detta kräver en stabil och kompetent personalsituation.

Trygghetsarbetet är fortsatt i fokus i linje med trygghetsstrategin och lokalt utvecklingsprogram. Inom ramen för det har sex medborgarvärdar anställts med syftet att öka tryggheten och delaktigheten bland boende och aktiva i stadsdelsområdet.

För verksamhetsområdet kommer särskilt mötesplatser för flickor belysas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Ekonomiska effekter

Nämnden har för planperioden *önskat* medel för reinvesteringar i bland annat markutrustning, lekutrustning och asfalterade parkvägar. Detta för att kunna göra nödvändiga upprustningar i ett flertal parker i stadsdelsområdet.

Nämnden har för samma tidsperiod även begärt medel för investeringar i parkmark intill pågående stadsbyggnadsprojekt. Exempel på parker i detta sammanhang är Rhododendronparken och Gullingeparken. Nämnden har även begärt medel för att planera och etablera en skatepark i stadsdelsområdet. Medel för investeringar och reinvesteringar i Gribbyparken och Sundby friområde samt fortsatt medel för Tensta parkstråk.

De reinvesteringsmedel och investeringsmedel som delas ut årligen är dock begränsade, vilket innebär ett behov av utökat medel för drift och underhåll. Detta för att kunna säkerställa välskötta och säkra parker i väntan på större investeringar i parkerna. En utökad driftbudget är därmed en förutsättning för att parkmarkerna i stadsdelen ska hålla en förväntad standard. Stadsdelsförvaltningen ser ett behov av ökade medel för drift av parkmark även i framtiden. Detta bland annat för att kunna underhålla de nyetablerade parkerna samt den framtida skateparken.

Det pågående projektet med medborgarvärdar har varit framgångsrikt i stadsdelsområdet. Projektet finansieras i år med särskilda demokratimedel. Den verksamhet som nu byggts upp är viktig att bibehålla. Därför är det angeläget att det även framåt finns ekonomiska medel för att fortsätta och vidareutveckla arbetet.

Prioriteringar

- Medborgarnas delaktighet i utformningen av stadsdelsområdets parkmiljöer. Detta sker bland annat genom medborgardialoger, trygghetsvandringar, medborgarförslag och medborgarenkäter
- Utveckla medborgarvärdarnas roll i det främjande och trygghetsskapande arbetet

2.7 Ekonomiskt bistånd

Trender

Stadsdelsområdet har historiskt sett en relativt låg förvärvsfrekvens samt höga sjuktal vilket betyder ett större behov av ekonomiskt bistånd. Antalet hushåll i behov av ekonomiskt bistånd har minskat i stadsdelsområdet under de senaste åren beroende på ett starkt fokus på stöd och insatser till egen försörjning. Detta fokus ska fortsätta. De som nu är beroende av försörjningsstöd står allt längre ifrån arbetsmarknaden och har ofta en komplex problematik. Prioriterade klientgrupper är personer med psykisk ohälsa eller missbruk som påverkar arbetsförmågan. Även ensamstående mödrar med många barn och tung försörjningsbörda samt personer som står långt ifrån arbetsmarknaden ska prioriteras. Inom arbetet i lokalt utvecklingsprogram samverkar förvaltningen med jobbtorg, arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsförvaltningen för att utveckla insatser som möter de lokala behoven.

Andelen nyanlända i stadsdelsområdet kan komma att innebära att behovet av ekonomiskt bistånd ökar. Likaså kan eventuellt beslut om ändring i stadens riktlinjer kring bistånd till skälig levnadsnivå för papperslösa barnfamiljer innebära ett ökat behov av ekonomiskt bistånd.

Bostadslöshet och osäkra boendeförhållanden är en faktor som försvårar eller hindrar vägen

till egen försörjning. Satsningen på jourlägenheter till barnfamiljer är framgångsrik, men fortfarande endast en tillfällig åtgärd när inga andra möjligheter finns. Fler bostäder behöver byggas så att den kötid hos bostadsförmedlingen som krävs för en egen bostad för unga vuxna, nyanlända och nyinflyttade blir rimlig.

Hög personalomsättning, arbetsbelastning och komplexa ärenden kommer fortsätta prägla arbetssituationen för socialsekreterarna. Nämnden har fortsatt en stor utmaning att komma till rätta med personalomsättning, klara rekryteringsbehoven och genomföra introduktion till nyanställda.

För verksamhetsområdet kommer särskilt uppföljningen av givna insatser belysas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Ekonomiska effekter

Fler nyanlända innebär ett ökat behov av ekonomiskt bistånd efter etableringsperiodens slut. Alla kostnader för nyanlända som ordnar eget boende ersätts inte av staten vare sig genom medel som kan återsökas eller av generalschablonen. Här efterlyses en stadsgemensam utredning kring hur stadsdelsnämnderna kan ersättas för dessa tillfälliga kostnader. Nämnden ser även ökade kostnader för papperslösa vid eventuellt beslut om förändrade riktlinjer.

Bostadsbrist och hemlöshet skapar ökade kostnader för alla olika typer av boendeinsatser, även av dem som bekostas inom ramen för ekonomiskt bistånd. Här ska särskilt nämnas den stora gruppen ensamkommande barn som inom några år är unga vuxna med behov av bostäder.

Prioriteringar

Prioriterade områden är

- förebygga hemlöshet och otrygga boendeförhållanden för barnfamiljer
- fokus på lokala arbetsmarknadsåtgärder t.ex. matchning av rätt insats till rätt person

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Trender

Se avsnittet Ekonomiskt bistånd.

Ekonomiska effekter

Nämnden fortsätter prioritera Stockholmsjobben som ska leda till varaktig egen försörjning. Kostnaden för dessa kommer att öka då antalet anställningar ökar. Flera Stockholmsjobb innebär minskade kostnader för ekonomiskt bistånd.

En genomlysning och utvärdering av arbetsmarknadsåtgärder och Stockholmsjobb efterlyses samt eventuell satsning från staden av fler Stockholmsjobb, särskilt för kvinnor som står långt från arbetsmarknaden. Samverkan för vidare matchning av personer med Stockholmsjobb har påbörjats och fortsätter att vidareutvecklas under de kommande åren.

Nämnden kommer fortsätta satsa på feriearbete för ungdomar, även på andra lov än sommarlovet. Kostnaden ökar då efterfrågan av feriearbete för ungdomar i stadsdelsområdet ökar. För att få fram meningsfulla ferieplatser krävs god framförhållning. Detta innebär att även finansieringen behöver vara känd i ett tidigt skede.

Prioriteringar

- Skapa korta riktade utbildningar utifrån arbetsmarknadens behov med särskilt fokus på kvinnor som står långt från arbetsmarknaden.
- Öka samverkan mellan olika aktörer för att effektivisera processerna för de arbetslösa.

2.9 Övrigt

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Nämndens budgetram för åren 2018 och 2019 är i enlighet med plan i kommunfullmäktiges budget 2017. Nämndens plan för budget 2020 är densamma som för 2019.

Drift netto, mnkr	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019	Budget 2020
Nämnd och förvaltningsövergripande administration	43,4	43,4	43,4	43,4
Individ- och familjeomsorg	173,0	173,0	173,0	173,0
Stadsmiljöverksamhet	8,3	8,3	8,3	8,3
Förskoleverksamhet	279,8	279,8	279,8	279,8
Äldreomsorg	235,1	236,3	238,4	238,4
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	189,4	189,4	189,4	189,4
Barn, kultur och fritid	45,0	45,0	45,0	45,0
Arbetsmarknadsåtgärder	20,7	20,7	20,7	20,7
Ekonomiskt bistånd	115,9	115,9	115,9	115,9
Summa	1 110,6	1 111,8	1 113,9	1 113,9
Kapitalkostnader - stadsmiljö	6,0	6,0	6,0	6,0
Totalt	1 116,6	1 117,8	1 119,9	1 119,9

Investeringar, mnkr	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019	Budget 2020
Maskiner och inventarier	1,4	1,4	1,4	1,4
Stadsmiljö	11,9	11,9	11,9	11,9
Totalt:	13,3	13,3	13,3	13,3

Nämndens nettobudget för driftverksamheten uppgår till 1 116,6 mnkr för år 2017. Enligt kommunfullmäktiges plan kommer nämndens budget att öka till 1 117,8 mnkr 2018 och till 1 119,9 mnkr för år 2019 jämfört med budget 2017. Plan 2020 är densamma som för år 2019.

Utifrån förutsättning att pris- och löneökningarna stannar vid 2,0 procent under de närmaste åren kommer föreslagen plan att innebära krav på årlig kostnadseffektivisering om drygt 20 mnkr.

Kostnaderna för avskrivningar och internränta bedöms enligt kommunfullmäktiges plan att vara konstant 6,0 mnkr under planperioden utifrån nuvarande investeringstakt för stadsmiljö.

Förvaltningen bedömer att budgeten för maskiner och inventarier är för låg och därmed att kapitalkostnaderna för dessa beräknas öka framöver.

3.1 Drift

Nämnden har en bruttoomslutning på drygt 1,1 miljarder kronor. På förvaltningen arbetar cirka 1000 medarbetare och personalkostnaderna utgör cirka 40 procent av nämndens bruttokostnader vilket motsvarar cirka 480 miljoner kronor. Kostnader för lokaler utgör cirka 80 miljoner kronor.

Under de närmaste åren kommer stadsdelsområdet att ta emot ett stort antal nyanlända och ensamkommande flyktingbarn. Detta ställer krav på anpassning och utökning av många av nämndens verksamheter för att möta nya behov och kräver kompetensutveckling av personal vilket sammantaget innebär ökade kostnader. Komplexa behovsbilder och traumatiska upplevelser hos nyanlända gör att behovet av service och insatser på alla områden, men främst inom individ- och familjeomsorgen ökar och då särskilt inom öppenvård samt placeringar inom barn och ungdom. Bostadsbrist och hemlöshet skapar ökade kostnader för alla olika typer av boendeinsatser. Vidare syns ett ökat behov av kostsamma insatser för personer som utsatts för våld och förtryck i nära relationer.

Alla kostnader för nyanlända ersätts inte av staten. Det finns en stor osäkerhet när det gäller de återsökta medlen från Migrationsverket utifrån ett svåröverblickbart regelverk och långa handläggningstider. Vidare sänks ersättningarna från Migrationsverket från 1 juli 2017 vilket kan komma att påverka ordinarie driftsbudget negativt i de fall kostnaderna överstiger ersättningar.

3.2 Investeringar

Nedan följer förslag på parkinvesteringar i stadsdelsområdet;

Tensta parkstråk

Delar av gång- och parkstråken i Tensta är i behov av upprustning. Det finns även ett problem med biltrafik på gångvägarna samt upplevd otrygghet. Investeringen inkluderar åtgärder för avsmalning av vägar samt komplettering med vegetation, belysning och parkmöbler

Uppskattad investeringskostnad 2019 2,0 mnkr och därefter 2,0 mnkr. Totalt 4,0 mnkr.

Rhododendronparken och Lettingegången

Park i nordöstra Tensta i behov av upprustning för att göras mer tillgänglig, trygg och inbjudande. Parken behöver totalrustas med ny växtlighet, utrustning och belysning. Gäller även det anslutande gång-/cykelstråket i Lettingegången

Uppskattad investeringskostnad 2019 2,7 mnkr.

Gullingeparken (medborgarbudget)

Platsen består av naturmark samt hårdgjord yta i direkt anslutning till Tensta centrum. Platsen upplevs otrygg och bortglömd. Under 2017 kommer dialogmetoden medborgarbudget att genomföras som ett pilotprojekt, vars utfall ska verkställas under 2018.

Uppskattad investeringskostnad 2018 2,0 mnkr.

Lunda gravfält

Naturområde med fornlämningar samt sportytor. Används för utflykter, motion och idrott.

Åtgärder för ökad tillgänglighet, information och ekologisk mångfald har genomförts.

Åtgärder som kvarstår är t.ex. färdigställande av skyltprogram, tydligare entréer samt tak över informationsskylt.

Uppskattad investeringskostnad 2019 0,5 mnkr. Totalt 2,4 mnkr.

Gribbyparken

Kvarterspark i Spånga innehållande lek med tydligt fokus på barn med funktionsnedsättningar. Parken är i behov av upprustning vad gäller lekredskap och vegetation. Föryngring av fruktträd i lund behövs för att långsiktigt bibehålla nuvarande unika parkkaraktär.

Uppskattad investeringskostnad 2019 2,0 mnkr, 2020 2,5 mnkr.

3.3 Betydande projekt som inte är investeringar

Nämnden planerar inte några betydande projekt över 50 mnkr som inte är investeringar.

4 Övriga redovisningar

Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Barnets rättigheter ska vara centrala för alla politikområden. Det ska inte spela någon roll var du kommer ifrån. Inom verksamheter som riktas till barn och unga ska kompetens inom genus, normkritik och antirasistiska perspektiv öka och arbetet med likabehandlingsplaner ska stärkas.

Nämndens mål är att leva upp till intentionerna i FN:s barnkonvention. Nämnden arbetar aktivt med att alla barn och ungdomar har lika uppväxtvillkor. Utgångspunkten är att alla har lika goda möjligheter oavsett förutsättningar. Barn ska ha kännedom om sina rättigheter. Det ska finnas ett tydligt barnperspektiv i utredningar och insatser där barn berörs, oavsett om utredningen eller insatsen avser barnet eller den vuxne. BBIC och Signs of safety är verktyg och metoder som säkrar att barnets röst hörs i utredningar och beaktas i val av insatser. Brukarmedverkan riktad till barn och ungdomar ska utvecklas.

Målet, att det inte ska spela någon roll var du kommer ifrån, är ännu inte verklighet för de barn och ungdomar som växer upp i stadsdelens socialt utsatta bostadsområden. Det finns två skyddsfaktorer som starkt påverkar barns möjligheter till jämlika uppväxtvillkor; föräldrarnas tillgång till arbete och egen försörjning samt förutsättningarna för barnet att klara sig i skolan. Nämnden prioriterar insatser som leder till varaktig försörjning för föräldrar bland annat

genom Snabbspåret, kommunala visstidsanställningar. I alla insatser som riktar sig till barn och föräldrar uppmärksammas vikten av fungerande skolgång och barnens behov av föräldrarnas stöd.

Lokalt utvecklingsprogram

Prioriterade tematiska områden är barn och ungas livsvillkor, arbete och sysselsättning, trygghet, bostäder samt tillit och förtroende. Övergripande mål och strategier för hela programperioden ligger fast.

De övergripande målen är långsiktiga och förväntade effekter kommer visa sig längre fram. Därför är uthållighet och kontinuerlig uppföljning av åtgärder viktigt.

Viktiga förutsättningar är att medarbetare och invånare i stadsdelsområdet ges möjlighet att vara delaktiga och involverade samt att förutsättningar finns för att arbeta innovativt och nyskapande. Detta kräver både tid och resurser och samordning av arbetet.

För att nå visionen Ett Stockholm för alla är samverkan med andra nämnder, bolag, externa aktörer och civila samhället väsentligt. Här finns behov av stöd från stadsledningskontoret i form av information och kunskapspridning.

5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Enligt SLK:s anvisningar ska samtliga nämnder utarbeta en lokalförsörjningsplan. Planen syftar till att möjliggöra en långsiktig lokalplanering på nämndnivå samtidigt som den utgör underlag för stadens centrala lokalplanering.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det under planperioden 2018-2020, endast kommer att färdigställas ett fåtal nya bostäder inom stadsdelsområdet. Det stora projektet att utveckla Bromstensstaden, med upp till 2600 nya bostäder, har skjutits framåt i tiden. Beräknad byggstart är tidigast år 2018, vilket gör att färdigställande av de tidigaste etapperna troligen ligger utanför planperioden. På fastigheten Ledinge 1 produceras så kallade Stockholmhus, innehållande totalt 172 lägenheter.

De privata fastighetsägarna, liksom allmännyttan inom Stockholm stad genomför under perioden en omfattande renovering av bostadsbeståndet företrädesvis i det så kallade miljonprogrammet i stadsdelsområdet.

Inom stadsdelsområdet pågår ett stort antal detaljplaneprojekt med syfte att skapa nya bostäder, arbetsplatser och infrastruktur. Nedan ges en kort sammanfattning av de projekt som bedöms ha stor betydelse för antalet invånare och deras behov av och efterfrågan på nämndens serviceutbud. Utöver dessa planärenden finns en rad projekt som inte syftar till bostadsbyggande, projekt på privat mark och projekt där planarbetet ännu inte startat.

Pågående projekt under planperioden, antagen detaljplan:

- Kvarteret Hedvig 1,2,3, mellan Kronofogdevägen och Spånga stationsväg. Planen medger totalt 65 nya lägenheter. Projektet påbörjades år 2014 och här pågår planarbete med ännu ej antagna detaljplaner:

För nedanstående projekt pågår arbetet med detaljplan vilket gör att tiden för färdigställande

är svårbedömd men sannolikt ligger bortom planperioden.

- Bromstensstaden, komplicerade detaljplaner leder till stora förseningar. Under 2015 antogs detaljplanen för kv. Tora där byggstart på kvartersmark beräknas till 4:e kvartalet 2017. Planen omfattar 623 lägenheter. Övriga detaljplaner kommer förhoppningsvis att antas under planperioden. Samtliga planer i Bromstensstaden medger cirka 2600 lägenheter totalt, med olika upplåtelseformer i flerfamiljshus och radhus. Utöver det planeras bland annat skola, 2 förskolor, eventuellt industriby och infrastruktur. Byggstart av kvartersmark sker tidigast år 2017.
- Kvarteret Hedvig 19, mellan Kronofogdevägen och Spånga stationsväg. Planarbete vilande, inväntar avtal och markanvisningar. Planen kan medge cirka 150 lägenheter, förutsätter flytt av tennishall
- Ferdinand 9, Bromstensvägen. KF-fastigheter och Peab uppför dagligvaruhandel, boende med olika storlekar och upplåtelseformer samt LSS-boende.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Förvaltningen har bedömt förändringar i efterfrågan inom olika verksamhetsområden. Bedömningen grundar sig bland annat på senaste tillgängliga befolkningsprognoser som årligen tas fram för stadens räkning av Sweco. Aktuella prognoser ger en bild av befolkningsstrukturen från år 2016 fram till 2025. Budgetperiodens sista år är 2019.

Förskola

Enligt tillgängliga befolkningsprognoser ökar antalet barn i förskoleåldern (1-5 år) ytterst marginellt fram till år 2019. Från 2020 till 2025 är ökningen 633 barn i stadsdelsområdet. Ökningen är ojämnt fördelad, inom områdena Tensta och Bromsten ökar efterfrågan något samtidigt som den i Sundby och Solhem förväntas minska svagt. Till bilden av små ökningar och minskningar kommer också signaler om eventuellt minskade barngrupper, ökat antal nyanlända och en politisk ambition om att öka andelen barn som går i förskola. Alla dessa faktorer leder till ökad efterfrågan och på sikt ett ökat behov av förskolelokaler. Omfattningen av den ökade efterfrågan är av naturliga skäl mycket svårbedömd och planeringen av förskoleplatser blir också komplicerad för verksamheten och förvaltningen.

Revisionsrapporten ”Lokalförsörjning- förskola och skola” nr 8, 2016 från Stadsrevisionen med Dnr 3.1.3-153/2016, visar att planeringsprocessen, avseende lokaler för förskolebarn och skolbarn, inte är tillräckligt ändamålsenlig och effektiv. Nämnden delar denna uppfattning och ser att det är angeläget att öka samverkan och kontakt mellan exploaterings- samt stadsbyggnadskontoren och verksamheterna.

Samverkan är viktig inom samtliga nämnder för att undvika dyra lösningar när markanvisnings- och exploateringsavtal redan är träffade.

Äldreomsorg

Nytt i Stockholm stads budget för 2017 är att äldreboendeperspektivet framåt ska finnas med i all stadsplanering. Boenden för äldre behöver ha en stor flexibilitet, där boendeformen kan variera med tiden, med utgångspunkt i brukarnas önskemål, kulturella bakgrund och språktillhörighet.

Äldreboendeutredningen (ÄBO) har i en delrapport analyserat hur staden framöver ska tillgodose behovet av anpassat boende för äldre och även tagit fram förslag på en ny icke biståndsbedömd boendeform för äldre. Utredningens förslag behandlades av kommunfullmäktige 2016 och innebär att staden framöver ska erbjuda tre boendeformer för äldre:

- trygghetsboende med aktivitetscentra
- servicehus samt
- vård- och omsorgsboende.

Enligt tillgänglig befolkningsprognos för Spånga-Tensta kommer antalet personer 80 år och äldre att öka med 89 personer fram till år 2020. Prognosen utgår från befolkningsuppgifter från hösten 2015. Enligt prognosen kommer behovet av äldreomsorg öka först efter 2020. Boendetiderna på vård- och omsorgsboenden blir också allt kortare enligt tillgänglig statistik samtidigt som lagen om valfrihet kan innebära att efterfrågan på omsorgsboenden för äldre kommer att minska i stadsdelsområdet. Detta kan motverkas av ett ökat omsorgsbehov av personer som är utrikes födda.

Med hänvisning till reviderad äldreboendeplan för region Västerort 2018 är bedömningen att behovet av äldreomsorg är oförändrat under perioden. Planerad byggnation i stadsdelsområdet och i regionen kommer täcka behovet av platser inom särskilda boendeformer.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Inom verksamhetsområdet finns ingen tillgänglig statistik att tillgå för att bedöma förändringar i efterfrågan. Förvaltningen konstaterar dock att efterfrågan på omsorgsboenden redan idag överstiger tillgången. Med anledning av det fortsätter förvaltningen att arbeta för att omsorgsboenden planeras i samband med detaljplaneprocesser i stadsdelsområdet.

Ett nytt koncept för staden och en politisk satsning som de kommunala bostadsbolagen kommer att tillämpa för att minska byggkostnaderna är de så kallade Stockholmshusen. Produktionsformen får till följd att det inte blir möjligt att inhysa LSS-bostäder och inte heller förskolor i dessa nybyggnationer av Stockholmshus. Därmed kommer staden att vara hänvisad till de privata bolag som har för avsikt att nyproducera bostäder. Det kan komma att ytterligare försvåra säkerställandet av att möta upp det förväntade behovet av LSS bostäder.

Individ och familjeomsorg

Inom verksamhetsområdet finns ingen tillgänglig statistik att tillgå för att bedöma förändringar i efterfrågan. Med anledning av förvaltningens projekt ”social insatsgrupp unga vuxna” och det allmänna läget på bostadsmarknaden gör förvaltningen dock bedömningen att efterfrågan på försöks- och träningslägenheter ökar under perioden.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

Förskola och fritid

Förskoleverksamheten, inklusive öppna förskolor, omfattar sju enheter på 44 olika adresser. Förhyrd yta för förskoleverksamhet är ca 23 000 m². Den 1 mars 2017 var 1867 barn inskrivna i kommunalt drivna förskolor. För fristående förskolor var siffran 471 inskrivna barn.

Äldreomsorg

I dagsläget finns följande olika former av boenden i stadsdelen som drivs i egen regi eller som upphandlad verksamhet:

- Vård- och omsorgsboende; 22 platser på Fristads vård- och omsorgsboende i Bromsten och 40 platser på Elinsborg vård- och omsorgsboende i Tensta. I privat regi bedrivs också ett vård- och omsorgsboende för arabisktalande Bejtona samt ett vård- och omsorgsboende Vilobacken.
- Korttidsvård; 10 platser på Linnéans korttidsboende i Tensta
- Servicehus; 153 lägenheter på Fristad servicehus

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Verksamheten omfattar 35 platser i gruppboende, 10 servicelägenheter samt daglig verksamhet för 115 personer.

En omstrukturering av verksamhet till gruppboende, bostad med särskild service enligt LSS, pågår och beräknas vara i drift under 2017. Omstruktureringen innebär att antalet platser i gruppboende utökas till 41.

Individ och familjeomsorg

Nämnden hyr in cirka 100 försöks- och träningslägenheter som hyrs ut till boende i andra hand. Utöver detta finns 33 lägenheter i stödboende för personer med psykisk ohälsa samt Bromstengården HVB (hem för vård och boende). Lokaler för daglig sysselsättning samt träffpunkter för personer med psykisk ohälsa behöver utvecklas inom stadsdelsområdet för att möta nuvarande och kommande behov.

Administration

Förvaltningens administration och myndighetsutövning är i huvudsak lokaliserade till förvaltningens huvudkontor som omfattar ca 4200 m² och medborgarkontoret på 385 m², vilket ger en total yta för administrativ verksamhet på 4 585 m².

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskola

På nämndens uppdrag arbetar förvaltningen med en förnying av förskolelokalerna i stadsdelsområdet. Under våren påbörjades byggandet av förskolan Lilla Tensta som omfattar åtta avdelningar. I samband med färdigställandet av denna förskola under våren 2017, kommer ett antal äldre förskolor att utvecklas, i första hand Åvingegränd 29 och Tensta allé 40 tillsammans med Skäftebacken.

I stadsdelen Solhem på Bifrostvägen 2 har förvaltningen, via SISAB, beställt en ny detaljplan. Den nya planen ska medge en konceptförskola i två plan med fem-sex avdelningar som ersättning för den tidigare förskolan vilken revs då den tekniska livslängden bedömdes vara slut.

Nämnden har också givit SISAB i uppdrag att ta fram förslagshandlingar på en fem avdelnings konceptförskola på Gullingeplan 32. Förskolan är tänkt att ersätta den byggnad som eldhärjades sommaren 2013. Det är inte sannolikt att någon av förskolorna på Gullingeplan eller Bifrostvägen färdigställs under planperioden med hänvisning till att tid för

detaljplaneprocess, projektering och byggande tar mer än tre år.

I Sundby kommer verksamheten på Gribbyvägen 32 att flyttas till närliggande förskolor under planperioden. Eftersom det tillfälliga bygglovet upphör, kommer lokalen att avvecklas under 2018.

I stadsutvecklingsområdet Bromstensstaden planeras för två förskolor på vardera åtta respektive sex avdelningar samt eventuellt en förskola i privat regi. Med hänvisning till det komplicerade detaljplaneläget är det oklart när byggstart kan ske. Ambitionen är att synkronisera färdigställande av dessa förskolor med efterfrågan på platser, vilket kan innebära lösningar med fristående förskolelokaler under vissa perioder.

Äldreomsorg

Inom verksamhetsområdet planeras inga större förändringar i lokalbeståndet under planperioden. Utvecklingen leder dock mot ett utökat antal dagverksamheter och öppna träffpunkter för äldre, eventuellt med vissa språkliga inriktningar.

Verksamhetslokaler och boenden för personer med funktionsnedsättning

Behovet av gruppboenden är större än tillgången. Förvaltningen har påtalat detta för exploateringskontoret så att behovet ska tillgodoses i kommande detaljplaner. I kvarteret Ferdinand 9 har förvaltningen deltagit i planeringen av ett LSS-boende med sex lägenheter vilket framgår av förslaget till detaljplan. Färdigställande av boendet kan eventuellt förväntas mot slutet av planperioden.

Under planperioden kommer förvaltningen att eftersöka lämpliga objekt för att möjliggöra införandet av nya boenden i enlighet med kommunfullmäktiges ambitioner. Arbete har startat med att utveckla befintliga verksamheter för att möta det behov som finns inom området samt anpassa verksamheternas lokaler till rådande bestämmelser.

I den blivande Bromstensstaden arbetar förvaltningen för att detaljplanerna ska innehålla två eller tre gruppboenden med sex lägenheter vardera och ett antal närliggande servicelägenheter. Färdigställande av dessa gruppboenden ligger inte inom planperioden.

Individ- och familjeomsorg

Behovet av försöks- och träningsboenden bedöms öka under planperioden enligt redovisning ovan. Det ökade behovet bör påtalas från stadens ledning till de helägda bostadsföretagen och stadens bostadsförmedling med syfte att öka antalet lägenheter som anvisas till försöks- och träningslägenheter.

Förvaltningen har fått nämndens uppdrag att öppna en fritidsgård i Hjulsta. Fritidsgården är samlokaliserad med Hjulstaskolan. Verksamheten startade hösten 2016.

Administration

Förvaltningen har fått i uppdrag av nämnden att planera en återflytt av förvaltningshuset till Tensta centrum. Att förlägga det till Tensta är strategiskt viktigt för att öka befolkningens kännedom om verksamheterna. Ett effektivt och modernt förvaltningshus är av övergripande strategisk karaktär för stadsdelsområdet.

5.5 Kostnadsutveckling

Förskola

Nämnden kan konstatera att den genomsnittliga hyreskostnaden för förskolelokaler är relativt låg. Det avspeglar i hög grad det faktum att lokalbeståndet är ålderstiget och i vissa fall mindre lämpligt för att bedriva en modern förskoleverksamhet. Nämnden ser ett behov av upprustning, renovering och i vissa fall behov av att ersätta gamla lokaler med nya vilket beskrivs ovan. Detta kommer att medföra ökade lokalkostnader för förskoleverksamheten.

Äldreomsorg

Hyreskostnaderna bedöms i stort sett oförändrade under planperioden.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Hyreskostnaderna kommer att öka i framtiden, i takt med att nya boenden tas i bruk och befintliga boenden anpassas till rådande krav. Förändringens storlek går i dagsläget inte att bedöma eftersom takten i lokalförändringen beror på flera faktorer som förvaltningen inte har rådighet över.

Individ- och familj

Hyreskostnaderna bedöms i stort sett oförändrade under planperioden.

Administration

Med hänvisning till uppdraget att bygga ett nytt förvaltningshus förväntas ökade hyreskostnader för administrativa lokaler. Utifrån fastighetskontorets tidiga uppskattningar kommer hyreskostnaden i en nybyggd kontorslokal uppgå till minst 2 000-2 500 kr/ m²*år vilket kan jämföras med befintlig hyresnivå på cirka 1 500 kr/ m²*år. Förvaltningen kan också konstatera att dagens lokaler är relativt yteffektiva, varför det inte är realistiskt att förvänta sig att nya lokaler kan inrymmas på en väsentligt mycket mindre yta än den nuvarande.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Förvaltningen vill påtala ett förhållande i MICASA AB-avtalet som ger önskade effekter för stadens möjligheter att minska energianvändningen. Incitamentet för fastighetsägaren att genomföra investeringar som leder till effektivare energianvändning försvinner eftersom energikostnaden debiteras verksamheten som därmed gör den ekonomiska besparingen. Staden bör därför överväga att omformulera MICASA AB-avtalet, med SISAB-avtalet som förebild, så att fastighetsägaren tar över ansvaret för alla elavtal och därmed ges incitament till energibesparande investeringar. I detta sammanhang bör staden också överväga vem som är mest lämpad att ansvara för vitvaror i MICASA:s lokaler

Avslutningsvis ifrågasätter förvaltningen effektivitetsvinsten i att överlåta drift- och underhåll av ett fåtal lokaler till förvaltningen i samband med att stadens bostadsbolag omvandlar tidigare självkostnadsavtal till marknadsavtal. Förvaltningen arbetar fortlöpande med att effektivisera sin verksamhet och ser i det sammanhanget att det finns organisationer inom staden som är bättre lämpade att handha fastighetsdrift än förvaltningen själv, inte minst med tanke på de stordriftsfördelar som borde uppstå om en stor aktör hanterar frågan.

5.7 Övrigt